

Kennemermeer belangrijk voor broedvogels

Gebied herbergt kwetsbare en gevoelige soorten

Het Kennemermeer kennen we allemaal. En er zullen in onze regio niet veel vogelaars zijn, die daar nooit met kijker of telescoop een rondje gelopen hebben. Het levert altijd wel een leuke waarneming op, ongeacht in welk jaargetijde je het gebied bezoekt. En als we het ruimer nemen en het Kennemerstrand met de aangrenzende Zuidpier erbij rekenen, dan spreken we over een gebied dat vogelaars uit het hele land aantrekt.

KLEINE KAREKIET. Foto: Freek Kamst

Het is voor de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland dan ook vanzelfsprekend dat we heel zuinig moeten zijn op dit mooie gebiedje. De Natuurbeschermingscommissie ziet het dan ook als haar taak zich in te zetten voor behoud van de natuurwaarden van het Kennemermeer met haar directe omgeving. De gemeente Velsen heeft immers ver-

gaande plannen met betrekking tot de economische ontwikkeling van het gebied. En om daarbij de kans op ons succes te vergroten, ligt het voor de hand dat we aansluiting zoeken bij gelijkgestemden.

Natuurlijk richten wij ons als vogelwerkgroep dan allereerst op het vergaren van gegevens met betrekking tot het

BLAUWBORST. Foto: Freek Kamst

voorkomen van vogels in het betreffende gebied. En omdat bij een toename van de recreatiedruk in de eerste plaats de broedvogels in het gedrang zullen komen, leek ons een inventarisatie van die categorie prioriteit te hebben.

De Vogelwerkgroep beschikt niet over recente inventarisatiegegevens. In het verleden zijn in het gebied wel broedvogeltellingen gedaan, maar het is beter met actuele gegevens te werken. Daarom is besloten in het voorjaar van 2017 een broedvogelinventarisatie uit te voeren. In het kader van de samenwerking van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland met de Vrienden van het Kennemerstrand heeft een verslag van deze inventarisatie een plaatsje gekregen in het rapport 'Flora en Fauna van het Kennemerstrand'.

Werkwijze

Het geïnventariseerde gebied omvat het Kennemermeer met directe omgeving. Als begrenzing daarvan is aan de westzijde de kruin van de duinenrij aangehouden, aan de zuid- en oostzijde het fietspad en aan de noordzijde het parkeerterrein.

De gegevens zijn verzameld tijdens een aantal inventarisatiebezoeken, aangevuld met relevante waarnemingen in het gebied zoals ze ingevoerd zijn op Waarneming.nl. Bij de eigen inventarisatie is gebruik gemaakt van de richtlijnen voor broedvogelmonitoring (BMP-broedvogels) van SOVON. De inventarisatiebezoeken voldoen overigens niet geheel aan de daarvoor gestelde richtlijnen: het aantal bezoeken is wat gering en ze zijn niet steeds rond zonsopgang gestart. Bovendien ontbreekt een avond/nachtbezoek. Strikt genomen mag hier dus niet van een BMP-inventarisatie gesproken worden.

Wel is gebruik gemaakt van de richtlijnen voor het vaststellen van geldige waarnemingen, van de datumgrenzen waarbinnen die gedaan moeten zijn en van de werkwijze bij het vaststellen van territoria.

Van de waarnemingen die op Waarneming.nl zijn ingevoerd, is alleen gebruik gemaakt in geval bij gedrag 'zingend/baltsend' is vermeld. Bovendien is rekening gehouden met het gegeven dat waarnemers soms een marker zetten op de plaats waar ze de zang horen en niet op de plaats waar de vogel zich vermoedelijk bevindt. In het algemeen kan opgemerkt worden dat met deze gegevens terughoudend is omgegaan.

Kanttekeningen

Bij een aantal soorten, die op deze lijst van broedvogels in en om het Kennemermeer staan, willen we nog graag een kanttekening maken.

Omdat op het meer binnen de datumgrenzen geldige waarnemingen van Do-daars en Tafeleend zijn vastgesteld, mogen we voor deze soorten van minimaal één territorium spreken. Echter, er zijn geen waarnemingen van oudervogels met jongen bekend. Hoewel het gebied er zich wel voor leent, blijft het daarom toch twijfelachtig of er een

Broedvogels Kennemermeergebied 2017

Dodaars	1 ?	Bosrietzanger	3
Wilde eend	3	Kleine karekiet	12
Tafeleend	1 ?	Spotvogel	1 ?
Waterral	1	Braamsluiper	5
Waterhoen	2	Grasmus	8
Meerkoet	1	Tuinfluit	3
Houtduif	1	Zwartkop	9
Koekoek	1	Tjiftjaf	8
Graspieper	1	Fitis	8
Witte kwikstaart	1	Pimpelmees	1
Winterkoning	7	Koolmees	1
Heggenmus	10	Gaai	1
Nachtegaal	8	Ekster	1+
Blauwborst	6	Zwarte kraai	1+
Roodborsttapuit	1	Groenling	3
Merel	8	Putter	2
Zanglijster	2	Kneu	2
Sprinkhaanzanger	4	Goudvink	2

broedgeval heeft plaatsgevonden. Van de Waterral is één geldige waarneming binnen de datumgrenzen. Dat is voldoende voor het vaststellen van een territorium. Te meer ook omdat de Waterral tot de vaste bewoners van het meer

gerekend mag worden. De Koekoek is meerdere keren gehoord en gezien. Volgens de telregels mogen we dan van een territorium uitgaan. Mogelijk is een Koekoeksjong grootgebracht door een paartje van de in het gebied ruim-

DODAARS. Foto: Peter van Graafeiland

schoots voorkomende Kleine Karekieten. Ook van de Witte Kwikstaart zijn voldoende geldige waarnemingen gedaan om van tenminste één territorium te kunnen spreken. Daarnaast zijn er ook een aantal waarnemingen van een Rouwkwikstaart plus één waarneming van een zingende hybride Witte Kwikstaart x Rouwkwikstaart gemeld. Mogelijk gaat het hier wel om steeds dezelfde vogel. Hybride vogels zijn soms lastig te determineren.

Aan de noordzijde van het gebied, tegen het parkeerterrein aan, is begin april een Roodborsttapuit zingend gezien. Hoewel het helaas bij deze ene waarneming is gebleven, mogen we voor deze soort toch van een territorium spreken. Het gaat hier immers ook om het goede biotoop.

Ook van de Spotvogel is maar één waarneming van een zingende vogel bekend. En ook deze vogel mogen we dan als broedvogel voor het gebied noteren.

Echter, in de tabel hebben we deze soort toch op onzeker gezet, omdat de waarneming op ongeveer dezelfde plaats en in dezelfde week is gedaan, waar meerdere waarnemers een Bosrietzanger hebben gehoord en gezien. De zang van beide soorten is namelijk niet zo eenvoudig van elkaar te onderscheiden. Daarbij ligt het voor de Spotvogel minder voor de hand dat deze soort in dit gebied een territorium vestigt.

Tenslotte de kraaien. Hoewel deze drie soorten niet nauwkeurig in kaart gebracht zijn, vinden we voldoende aanwijzingen dat Gaai, Zwarte Kraai en Ekster ook in het gebied broeden. Zwarte Kraai en Ekster wellicht met meerdere paren. Maar waarschijnlijk zullen kraaiachtigen die in de omgeving broeden, ook rond het meer foerageren. Daardoor is het niet altijd duidelijk waar ze thuishoren.

Vervolgens nog een paar opmerkingen

Jonge **PUTTER**. Foto: Peter van Graafeiland

NACHTEGAAL. Foto: Peter van Graafeiland

over een aantal soorten die niet in de tabel vermeld staan.

Van de Bergeend zijn meerdere geldige waarnemingen gedaan, waarbij het steeds ging om een koppel. Strikt genomen duidt dat op een territorium, maar omdat geen waarnemingen bekend zijn van een oudervogels met pullen, lijkt het onwaarschijnlijk dat er een broedgeval in het gebied is geweest. Bovendien maakt de Bergeend hiervoor gebruik van konijnenholen en die zijn hier niet of nauwelijks voorhanden.

De Fuut heeft mogelijk ook in het Kennemermeer gebroed. Helaas zijn er geen geldige waarnemingen gedaan en zijn er ook geen jongen gezien.

Wel zijn er oudervogels en jongen gezien van de Baardman, maar deze hebben waarschijnlijk gebroed in het riet van de slufster ten zuiden van het Kennemermeer.

Een bijzondere waarneming was die van een zingende Roodmus op 9 juni, juist één dag voor de datumgrens. Omdat hij ook later niet meer gehoord of gezien is, mogen we deze mooie en zeldzame vogel helaas niet tot de broedvogels van het gebied rekenen.

En dan de Grauwe Gans. Deze soort heeft, hoewel hij in het voorjaar regel-

matig op het meer wordt gezien, hoogstwaarschijnlijk niet in het gebied gebroed. Het blijft natuurlijk de vraag of we dat erg spijtig moeten vinden.

Tenslotte

De broedvogelinventarisatie laat zien dat het Kennemermeer en omgeving van groot belang is voor broedvogels. Niet alleen door de soortenrijkdom, maar zeker ook door het voorkomen van een aantal soorten waar we in Nederland heel zuinig op moeten zijn. De Nachtegaal en de Koekoek staan op de Rode Lijst met het predicaat 'kwetsbaar', terwijl de Kneu en Graspieper hierop met de toevoeging 'gevoelig' vermeld staan. Verder vinden we op de Doelsoortenlijst nog vogels als Sprinkhaanzanger, Rietzanger, Grasmus, Putter en Goudvink: allemaal soorten die extra aandacht nodig hebben omdat ze nationaal of internationaal gewoon zeldzaam zijn of omdat voor hen een negatieve trend waargenomen wordt.

Kortom: alle redenen om de natuurwaarden van het Kennemermeer goed te bewaken!

■ Rino Abrahamse